

[4202] – 164

Seat No.	
-------------	--

**M.A. (Semester – I) Examination, 2012
PALI**

**Compulsory Paper : Milindapanha : Bahirakatha to Nibanavagga
(2008 Pattern)**

Time : 3 Hours

Total Marks : 80

Q. 1 Translate into English or Marathi any two.

16

कोणत्याही दोहेंचि इंग्रजी अथवा मराठी मध्ये भाषांतर करा.

1. तं यथानुसूयते - अत्थि योनकानं नानापुटभेदनं सागलं नाम नगरं नदीपब्बतसोभितं रमणीयभूमिप्पदेसभागं आरामुय्यानोपवनतळाकपोक्खरणिस्सम्पन्नं नदीपब्बतवनरामणैय्यकं सुतवन्तनिम्मितं निहतपच्चत्थिकं पच्चामित्तानुपपीळितं विविधविचित्रदब्बहमट्टालकोट्ठकं वरपवरगोपुर तोरणं गम्भीरपरिखापण्डरपाकारपरिक्खितन्तेपुरं। सुविभत्तवीथिचच्चरचतुक्कसिङ्घाटकं सुप्पसारितानेकविधवरभण्डपरिपूरितन्तरापणं विविधदानग्गसतसमुपसोभितं हिमगिरिसिखरसङ्कासवरभवनसतसहस्सप्पटिमण्डितं गजहयरथपत्तिसमाकुलं अभिरूपनरनारिगणानुचरितं आकिण्णजनमनुस्सं पुथुखत्तियब्राह्मणवेस्ससुद्धं विविधसमणब्राह्मणसभाजन सङ्घटितं बहुविधविज्जावन्त नरचिर निसेवितं कासिककोटुम्बरिकादिनानाविधवत्थापणसम्पन्नं सुप्पसारितरुचिरबहुविधपुप्फगन्धापणं गन्धगन्धितं आसीसनीयबहुरतनपरिपूरितं दिसामुखसुप्पसारितापणं सिङ्गारवाणिजगणानुचरितं कहापणरजतसुवण्णकंसपत्थरपरिपूरं पज्जोतमाननिधिनिकेतं पहूतधनधञ्जवित्तूपकरणं परिपुण्णकोसकोट्ठागारं बहन्नपानं बहुविधखज्जभोज्जलेय्यपेय्यसायनीयं उत्तरकुरुसङ्कासं सम्पन्नसस्सं आळकमन्दा विय देवपुरं।

2. अथ खो आयस्समा अस्सगुत्तो सक्कं देवानमिन्दं एतदवोच 'अयं खो, महाराज, जम्बुदीपे सागलनगरे मिलिन्दो नाम राजा वितण्डवादी दुरासदो दुप्पसहो पुथुत्तित्थकरानं अग्गमक्खायति, सो भिक्खुसङ्घं उपसङ्कमित्त्वा दिट्ठिवादेन पञ्चं पुच्छित्त्वा भिक्खुसङ्घं विहेत्तेती' ति। अथ खो सक्को देवानमिन्दो आयस्समन्तं अस्सगुत्तं एतदवोच 'अयं खो, भन्ते, मिलिन्दो राजा इतो चुतो मनुस्सेसु उप्पन्नो, एसो खो, भन्ते, केतुमतिविमाने महासेनो नाम देवपुत्तो पटिवसति, सो पटिबलो तेन मिलिन्देन रञ्जा सद्धिं सल्लपितुं कङ्खं पटिविनेतुं, तं देवपुत्तं याचिस्साम मनुस्सलोकूपपत्तिया' ति। अथ खो सक्को देवानमिन्दो भिक्खुसङ्घं पुरक्खत्त्वा केतुमतिविमानं पविसित्त्वा महासेनं देवपुत्तं आलिङ्गित्त्वा एतदवोच 'याचति तं, मारिस, भिक्खुसङ्घो मनुस्सलोकूपपत्तिया' ति। 'न मे, भन्ते, मनुस्सलोकेनत्थो कम्मबहुलेन, तिब्बो मनुस्सलोको, इधेवाहं, भन्ते, देवलोके उपरूपरूपपत्तिको हुत्त्वा

P.T.O.

परिनिब्बायिस्सामी' 'ति। दुतियम्पि...पे... ततियम्पि खो सक्केन देवानमिन्देन याचितो महासेनो देवपुत्तो एवमाह ' 'न मे, भन्ते, मनुस्सलोकेनत्थो कम्मबहुलेन, तिब्बो मनुस्सलोको, इधेवाहं, भन्ते, देवलोके उपरूपरूपपत्तिको हुत्वा परिनिब्बायिस्सामी' 'ति।

3. ' 'भिय्यो ओपम्मं करोही' 'ति। ' 'तं किं मञ्जसि, महाराज, या ता सन्ति सीहिनियोपि ब्यग्घिनियोपि दीपिनियोपि कुक्कुरिनियोपि, किंनु ता कक्खळानि अट्ठिकानि मंसानि खादन्तीति? ' 'आम, भन्ते, खादन्ती' 'ति। ' 'किं पन तानि तासं कुच्छियं कोट्ठभन्तरगतानि विलयं गच्छन्ती' 'ति? ' 'आम, भन्ते, विलयं गच्छन्ती' 'ति। ' 'यो पन तासं कुच्छियं गब्भो, सोपि विलयं गच्छती' 'ति? ' 'न हि भन्ते' 'ति। ' 'केन कारणेना' 'ति? ' 'मञ्जामि, भन्ते, कम्माधिकतेन न विलयं गच्छती' 'ति। ' 'एवमेव खो, महाराज, कम्माधिकतेन नेरयिका सत्ता अनेकानिपि वस्ससहस्सानि निरये पच्चमाना न विलयं गच्छन्ती' 'ति।

' 'भिय्यो ओपम्मं करोही' 'ति। ' 'तं किं मञ्जसि, महाराज, या ता सन्ति योनकसुखुमालिनियोपि खतियसुखुमालिनियोपि ब्राह्मणसुखुमालिनियोपि गहपतिसुखुमालिनियोपि, किंनु ता कक्खळानि खज्जकानि मंसानि खादन्ती' 'ति? ' 'आम, भन्ते, खादन्ती' 'ति। ' 'किं पन तानि तासं कुच्छियं कोट्ठभन्तरगतानि विलयं गच्छन्ती' 'ति? ' 'आम, भन्ते, विलयं गच्छन्ती' 'ति। ' 'यो पन तासं कुच्छियं गब्भो सोपि विलयं गच्छती' 'ति? ' 'न हि भन्ते' 'ति। ' 'केन कारणेना' 'ति। ' 'मञ्जामि, भन्ते, कम्माधिकतेन न विलयं गच्छती' 'ति। ' 'एवमेव खो, महाराज, कम्माधिकतेन नेरयिका सत्ता अनेकानिपि वस्ससहस्सानि निरये पच्चमाना न विलयं गच्छन्ति।

Q.2 Explain **any four** with reference to the context.

16

कोणतेही चार ससंदर्भ स्पष्ट करा.

1. "एवमेतस्स केवलस्स दुक्खक्खन्धस्स निरोधो होति, एवं खो, महाराज, निरोधो निब्बान' 'न्ति।
2. ' 'एवमेव खो, महाराज, सम्पत्ते काले वायामो अकिच्चकरो भवति, पटिकच्चेव वायामो किच्चकरो भवति।
3. ' 'न सक्का, महाराज, लोणं तुलाय तुलयितुं, गरुभावो तुलाय तुलियती' 'ति।
4. ' 'भन्ते नागसेन, किलक्खणं विञ्जाण' 'न्ति?

5. 'एवमेव खो, महाराज, नत्थि केचि सङ्खारा, ये अभवन्ता जायन्ति, भवन्ता येव खो सङ्खारा जायन्ती' ति।
6. थेरो आह 'धम्मचरियसमचरियत्था खो, महाराज, पब्बज्जा, सामञ्जफलं खो पन अम्हाकं परमत्थो' ति।

Q.3. Write a detail note on नामरूपएकतनानत्तपञ्चो **OR** ज्ञाणपञ्चापञ्चो. 16

नामरूपएकतनानत्तपञ्चो किंवा ज्ञाणपञ्चापञ्चो यावर सविस्तर टीप लिहा.

Q.4 Write a detailed note on Pannattipanho **OR** Nibbanavaggo. 16

पञ्चत्तिपञ्चो किंवा निब्बानवग्गो यावर टीप लिहा.

Q.5 Write notes on **any two**. 16

कोणत्याही दोन टीपा लिहा.

1. सीललक्खणपञ्चो
2. धम्मसन्ततिपञ्चो
3. चक्खुविज्जाणपञ्चो

[4202] – 261

Seat
No.

M.A. Pali (Semester – II) Examination, 2012
Compulsory Paper : Pali Grammar : TRANSLATION AND COMPOSITION
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours

Max. Marks :80

- 1 Explain the following aphorisms with illustrations. (any four) 20
खालीलपैकी कोणत्याही चार सूत्रांचे सोदाहरण स्पष्टीकरण करा. २०
१. यमेदन्तस्सादेसो ।
 २. सरे क्वचि ।
 ३. सये च ।
 ४. अब्बो अभि ।
 ५. रक्खणत्थानमिच्छितं ।
 ६. कत्तरि च ।
 ७. यो कारेति स हेतु ।
- 2 Explain following sandhi forms by quoting appropriate rules (any four). 16
पुढील संधीरूपांचे योग्य सूत्र उद्धृत करून स्पष्टीकरण करा. (कोणतीही चार) १६
१. नोपेति
 २. इच्चेतं
 ३. मुनी चरे
 ४. तन्निव्वुतं
 ५. तासाहं
 ६. पुर्णसा
 ७. अभिज्झितं
- 3 Write short notes on any two. 8
खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा. ८
१. वग्ग
 २. कम्मपवचनीय
 ३. सम्पदान
- 4 Answer in detail any one of the following. 16
पुढीलपैकी कोणत्याही एकाचे सविस्तर उत्तर द्या. १६
1. Explain vowel sandhi with illustrations. 16
स्वरसंधींचे सोदाहरण स्पष्टीकरण करा. १६
 2. Explain with illustrations the use of the *apādānakāraka*.
अपादानकारक सोदाहरण स्पष्ट करा.

- 5 Write an essay in Pali on any one of the following in around 100 words. 10
 खालीलपैकी कोणत्याही एका विषयावर सुमारे १०० शब्दांमध्ये पाली भाषेत निबंध लिहा. १०
१. पालिभासा
 २. मम पियो गन्थो
 ३. अत्ता हि अत्तनो नाथो
- 6 Translate into Marathi or English any one of the following. 10
 खालीलपैकी कोणत्याही एका उताऱ्याचे मराठी किंवा इंग्रजीमध्ये भाषांतर करा. १०
1. तेन खो पन समयेन राजगहे नाळागिरि नाम हत्थी चण्डो होति मनुस्सघातको । अथ खो देवदत्तो राजगहं पविसित्वा हत्थिसालं गन्त्वा हत्थिभण्डे एतदवोच । मयं खो भणे राजजातका नाम पटिबला नीचठानियं उच्चे ठाने उपेतुं भत्तं पि वेतनं पि वड्ढापेतुं । तेन हि भणे यदा समणो गोतमो इमं रच्छं पटिपन्नो होति तदा इमं नाळागिरि हत्थिं मुञ्चित्वा इमं रच्छं पटिपादेथाति । एवं भन्तेति खो ते हत्थिभण्डा देवदत्तस्स पच्चस्सोसुं । अथ खो भगवा पुब्बण्हसमयं निवासेत्वा पत्तचीवरं आदाय संबहुलेहि भिक्खूहि सद्धिं राजगहं पिण्डाय पाविसि । अथ खो भगवा तं रच्छं पटिपज्जि । अहसासुं खो ते हत्थिभण्डा तं रच्छं पटिपन्नं । दिस्वान नाळागिरि हत्थिं मुञ्चित्वा तं रच्छं पटिपादेसुं । अहसा खो नाळागिरि हत्थी भगवन्तं दूरतोव आगच्छन्तं । दिस्वान सोण्डं उस्सापेत्वा पहट्टकण्णबालो येन भगवा तेन अभिधावि । अहसासुं खो ते भिक्खू नाळागिरि हत्थिं दूरतोव आगच्छन्तं । दिस्वान भगवन्तं एतदवोचुं – अयं भन्ते नाळागिरि हत्थी चण्डो मनुस्सघातको इमं रच्छं पटिपन्नो ।
 2. भया नु मघवा सक्क दुब्बल्या नो तितिक्खसि ।
 सुणन्तो फरुसं वाचं सम्मुखा वेपचित्तिनोति ।।
 नाहं भया न दुब्बल्या खमामि वेपचित्तिनो ।
 कथं हि मादिसो विजू बालेन पटिसंयुजेति ।।
 भिय्यो बाला पभिज्जेय्युं नो चस्स पटिसेधको ।
 तस्मा भुसेन दण्डेन धीरो बालं निसेधयेति ।।
 एतदेव अहं मज्जे बालस्स पटिसेधनं ।
 परं सङ्कुपितं जत्वा नो सतो उपसम्मतीति ।।
 एतदेव तितिक्खाय वज्जं पस्सामि वासव ।
 यदा नं मज्जती बालो भया म्यायं तितिक्खति ।।

[4202] – 161

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Semester – I) Examination, 2012
PALI
Compulsory Paper : History of Pali Language and Literature
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours

Max. Marks : 80

1. Discuss the etymological derivation of the word “Pali”. 16

पालि शब्दाच्या व्युत्पत्तिविषयी चर्चा करा.

OR/किंवा

Discuss the theories of the origin of the Pali Language.

पालि भाषेच्या उत्पत्ति विषयक सिद्धांतांची चर्चा करा.

2. Write in detail on life and work of Buddhadatta. 16

बुद्धदत्ताचे जीवन आणि कार्य याविषयी सविस्तर लिहा.

OR/किंवा

Write in detail on life and work of Buddhaghosa.

बुद्धघोषाचे जीवन आणि कार्य याविषयी सविस्तर लिहा.

3. Discuss the subject matter, importance and the period of ‘Petakopadesa’. 16

‘पेटकोपदेस’ या ग्रंथाची विषय वस्तु, महत्त्व व काळ याविषयी चर्चा करा.

OR/किंवा

Discuss the subject matter, importance and the period of “Milindapanha”.

‘मिलिन्दपण्ह’ या ग्रंथाची विषय वस्तु, महत्त्व आणि काळ याविषयी चर्चा करा.

P.T.O.

4. Evaluate critically **any one** of the following : 16

खालिलपैकी कोणत्याही एकाचे चिकित्सक परीक्षण करा :

1) Pali Atthakatha Literature.

पालि अट्ठकथा साहित्य.

2) Pali Vamsa Literature.

पालि वंस साहित्य.

5. Write an essay on the grammatical traditions in Pali Language. 16

पालि भाषेतील व्याकरण परंपराविषयी निबंध लिहा.

OR/किंवा

Write an essay on the Lexicographical works in Pali Language.

पालि भाषेतील कोषग्रंथ यावर निबंध लिहा.

[4202] – 162

Seat
No.

M.A. (Semester – I) Examination, 2012
PALI
Compulsory Paper : Sutta Literature
Dhammapada and Suttanipāta
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours

Max. Marks :80

Q. 1. Translate into English or Marathi any One from each section.

16.

प्रत्येक विभागातील कोणत्याही एकाचे इंग्रजी किंवा मराठीत भाषांतर करा.

PART-A

A) अप्पमादो अमतपदं ,पमादो मच्चुनो पदं।
अप्पमत्ता न मीयन्ति, ये पमत्ता यथा मत्ता ॥

एवं विसेसतो जत्वा, अप्पमादमि पण्डिता।
अप्पमादे पमोदन्ति, अरियानं गोचरे रता ॥

ते ज्हायिनो साततिका, निच्चं दहपरक्कमा।
फुसन्ति धीरा निब्बानं, योगक्खेमं अनुत्तरं ॥

Appamādo amatapadam, pamādo maccuno padam;
Appamattā na mīyanti, ye pamattā yathā matā.

Evam visesato jātva, appamādamhi paṇḍitā;
Appamāde pamodanti, ariyānaṃ gocare ratā.

Te jhāyino sātatikā, niccaṃ dahperakkamā;
Phusanti dhīrā nibbānaṃ, yogakkhemaṃ amuttaraṃ.

B) दुग्निग्गहस्स लहुनो, यत्थकामनिपातिनो।
चित्तस्स दमथो साधु, चित्तं दन्तं सुखावहं ॥

सुदुहसं सुनिपुणं, यत्थकामनिपातिनं।

चित्तं रक्खेथ मेधाधी, चित्तं गुत्तं सुखावहं ॥

P.T.O.

दूरङ्गमं एकचरं , असरीरं गुहासयं।
ये चित्तं संयमेस्सन्ति, मोक्खन्ति मारबन्धना ॥

Dunniggahassa lahomo, yatthakāmanipātino;
Cittassa damatho sādhu, cittaṃ dantaṃ sukhāvahaṇa.

Suddasāṃ sunipūṇaṃ, yatthakāmanipātinaṃ;
Cittaṃ rakkhetha nedhāvī, cittaṃ guttaṃ sukhāvahaṇa.

Dūraṅgamaṃ ekacaraṃ ,asarīraṃ guhāsayaṃ;
Ye cittaṃ saṃyamessanti, mokkhanti mārabandhanā.

PART-B

- A) गोपी मम अस्सवा अत्थोला, (इति धनियो गोपो)
दीघरत्तं संवासिपा मनापा।
तस्सा न सुणामि किञ्चि पापं, अथ चे पत्थयस्सी पवस्स देव" ॥

चित्तं मम अस्सवं विमुत्तं, (इति भगवा)
दीघरत्तं परिभावितं सुदन्तं।
पापं पन मे न विज्जति, अथ चे पत्थयस्सी पवस्स देव" ॥

Gopī mama assavā ātolā, (iti dhaniyo gopo)
Dīgharattaṃ saṃvāsīyā manāpā;
Tassā na suṇāmi kiñci pāpaṃ, atha ce patthayasī pavassa deva".

Cittaṃ mama assavaṃ vimuttaṃ, (iti bhagavā)
Dīgharattaṃ paribhāvitaṃ sudantaṃ;
Pāpaṃ pana me na vijjati, atha ce patthayasī pavassa deva".

- B) चातुदिसो अप्पटिघो च होति, सन्तुस्समानो इतरीतरेन।
परिस्सयानं सहिता अछम्भी, एको चरे खग्गविसाणकप्पो ॥

दुस्सङ्गहा पब्बजितापि एके, अथो गहट्ठा घरमावसन्ता।
अप्पोस्सुक्को परपुत्तेसु हुत्वा, एको चरे खग्गविसाणकप्पो ॥

Cātuddiso appaṭṭigho ca hoti, santussamāno itarītarena;
Paṛissayaṇaṃ sahita āchambhī, eko care khaggavisāṇakappo.

Dussaṅgahā pabbajitāpi eke, atho ghaṭṭhā ghamaāvasantā;
Apposukko paraputtesu hutvā, eko care khaggavisāṇakappo.

- Q. 2. Translate into English or Marathi any Two from each section.
प्रत्येक विभागातील कोणत्याही दोहोंचे इंग्रजी किंवा मराठीत भाषांतर करा.

16.

PART-A

- A) ते ज्ञायिनो साततिका, निच्वं दहपरक्कमा।
फुसन्ति धीरा निब्बानं, योगक्खेमं अनुत्तरं ॥
Te jhāyino sātatikā, niccaṃ daḥaparakkamā;
Phusanti dhīrā nibbānaṃ, yogakkhemaṃ anuttaraṃ.
- B) अक्कोच्छि मं अवधि मं, अजिनि मं अहासि मे।
ये च तं तुपनयन्ति, येरं तेसूपसम्मति ॥
Akkocchi maṃ avadhi maṃ, ajini maṃ ahāsi me;
Ye ca taṃ nupanayhanti, veraṃ tesūpasammati.
- C) दूरङ्गमं एकचरं, असरीरं गुहासयं।
ये चित्तं संयमेस्सन्ति, मोक्खन्ति मारबन्धना ॥
Dūraṅgamaṃ ekacaraṃ, asarīraṃ guhāsayaṃ;
Ye cittaṃ saṃyamessanti, mokkhanti mārabandhanā.

PART B

- A) सद्धा बीजं तपो वुट्ठी, पञ्जा मे युगान्गलं।
हिरी ईसा मनो योत्तं, सति मे फालपाचनं ॥
Saddhā bījaṃ tapo vuṭṭhī, paññā me yuganaṅgalaṃ;
Hiri īsā mano yottaṃ, sati me phālapācanaṃ.
- B) सचे लभेथ निपकं सहायं, सद्धिं चरं साधुविहारिधीरं।
अभिमुख्य सब्बानि परिस्सयानि, चरेय्य तेनत्तमनो सतीमा ॥
Saca labhetha nipakaṃ sahāyaṃ, saddhīṃ caraṃ sādhuvihāridhīraṃ;
Abhibhuyya sabbāni parissayāni, careyya tenattamano satīmā.
- C) सोचति पुत्तेहि पुत्तिमा, (इति भगवा) गोपियो गोहि तथेव सोचति।
उपधी हि नरस्स सोचना, न हि सो सोचति यो निरूपधी ति ॥
“Socati puttehi puttīmā, (iti bhagavā) Gopiyo gohi tatheva socati;
Upadhī hi narassa socanā, na hi so socati yo nirūpadhī”ti.

Q.3. Write a short note on any One from each section

16

प्रत्येक विभागातील कोणत्याही एकावर टीप लिहा.

PART A

- A) यमकवग्गो
Yamakavagga
- B) सम्मपणिहितं चित्तं
Sammāpaṇihitaṃ Cittaṃ

PART B

- A) खुद्दकनिकाय
Khuddakanikāya
- B) मार सेना
Māra Senā

Q. 4. Attempt any One of the following.

16.

खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर द्या.

- A) Write a detailed note on 'Pupphavagga'.
पुप्फवग्गावर सविस्तर टीप लिहा.
- B) Write a detailed note on 'Cittavagga'.
चित्तवग्गावर सविस्तर टीप लिहा.

Q. 5. Attempt any One of the following.

16.

खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर द्या.

- A) Write a detailed note on 'Vasalasutta'.
वसलसुत्तावर सविस्तर टीप लिहा.
- B) What do you mean by the term 'Sutta' and 'Nipāta'. Write in detail about Suttanipāta.

'सुत्त' व 'निपात' यांचा अर्थ काय ? सुत्तनिपाताबद्दल सविस्तर लिहा.

[4202] – 163

Seat
No.

--

M.A. (Semester – I) Examination, 2012
PALI
Compulsory Paper : Vinaya Literature (Mahāvagga)
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours

Max. Marks : 80

Q. 1. Translate **any two** of the following into English or Marathi. (16)

प्र. १. खालीलपैकी कोणत्याही दोन उताऱ्यांचे इंग्रजी किंवा मराठीत भाषांतर करा.

1) अथ खो भगवतो एतदहोसि - "महाजानियो खो आळारो कालामो; सचे हि सो इमं धम्मं सुणेय्य, खिप्पमेव आजानेय्या"ति। अथ खो भगवतो एतदहोसि - "कस्स नु खो अहं पठमं धम्मं देसेय्यं? को इमं धम्मं खिप्पमेव आजानिस्सती"ति? अथ खो भगवतो एतदहोसि - "अयं खो उदको रामपुत्तो पण्डितो ब्यतो मेधावी दीघरत्तं अप्परजक्खजातिको; यंनूनाहं उदकस्स रामपुत्तस्स पठमं धम्मं देसेय्यं, सो इमं धम्मं खिप्पमेव आजानिस्सती"ति। अथ खो अन्तरहिता देवता भगवतो आरोचेसि - "अभिदोसकालङ्कतो, भन्ते, उदको रामपुत्तो"ति। भगवतोपि खो ज्ञाणं उदपादि - "अभिदोसकालङ्कतो उदको रामपुत्तो"ति। अथ खो भगवतो एतदहोसि - "महाजानियो खो उदको रामपुत्तो; सचे हि सो इमं धम्मं सुणेय्य, खिप्पमेव आजानेय्या"ति।

2) अथ खो भगवा सत्ताहस्स अच्चयेन तम्हा समाधिम्हा वुड्हित्वा राजायतनमूला येन अजपालनिग्रोधो तेनुपसङ्कमि। तत्र सुदं भगवा अजपालनिग्रोधमूले विहरति। अथ खो भगवतो रहोगतस्स पटिसल्लीनस्स एवं चेतसो परिवितक्को उदपादि - "अधिगतो खो म्यायं धम्मो गम्भीरो दुद्दसो दुरनुबोधो सन्तो पणीतो अतक्कावचरो निपुणो पण्डितवेदनीयो। आलयरामा खो पनायं पजा आलयरता आलयसम्मदिता। आलयरामाय खो पन पजाय आलयरताय आलयसम्मदिताय दुद्दसं इदं ठानं यदिदं इदप्पच्चयतापअच्चसमुप्पादो; इदम्पि खो ठानं सुदुद्दसं यदिदं सब्बसङ्खारसमथो सब्बपधिपटिनिस्सग्गो तण्हाक्खयो विरागो निरोधो निब्बानं। अहञ्चेव खो पन धम्मं देसेय्यं, परे च मे न आजानेय्युं, सो ममस्स किलमथो, सा ममस्स विहेसा"ति। अपिस्सु भगवन्तं इमा अनच्छरिया गाथायो पटिभंसु पुब्बे अस्सुतपुब्बा।

3) तेन खो पन समयेन तिसमत्ता भद्दवग्गिया सहायका सपजापतिका तस्मिं वनसण्डे परिचारेन्ति। एकस्स पजापति नाहोसि; तस्स अत्थाय वेसी आनीता अहोसि। अथ खो सा वेसी तेसु पमत्तेसु परिचारेन्तेसु भण्डं आदाय पलायित्था। अथ खो ते सहायका सहायकस्स वेय्यावच्चं करोन्ता, तं

P.T.O.

इत्थिं गवेसन्ता, तं वनसण्डं आहिण्डन्ता अद्दसंसु भगवन्तं अञ्जतरस्मिं रुक्खमूले निसिन्नां। दिस्वान येन भगवा तेनुपसङ्कमिंसु, उपसङ्कमित्वा भगवन्तं एतदवोचुं - "अपि, भन्ते, भगवा एकं इत्थिं पस्सेय्या"ति? "किं पन वो, कुमारा, इत्थिया"ति? "इध मयं, भन्ते, तिसमत्ता भद्दवग्गिया सहायका सपजापतिका इमस्मिं वनसण्डे परिचारिम्हा। एकस्स पजापति नाहोसि; तस्स अत्थाय वेसी आनीता अहोसि। अथ खो सा, भन्ते, वेसी अम्हेसु पमतेसु परिचारेन्तेसु भण्डं आदाय पलायित्थ। ते मयं, भन्ते, सहायका सहायकस्स वेय्यावच्चं करोन्ता, तं इत्थिं गवेसन्ता, इमं वनसण्डं आहिण्डामा"ति।

Q. 2 Explain with reference to context. (Any four)

(16)

प्र. २. संदर्भासहित स्पष्टीकरण करा. (कोणत्याही चारांचे)

१. एतं मे सावकयुगं, भविस्सति अग्गं भद्दयुगन्नि ॥

२. यदा हवे पातुभवन्ति धम्मा।
आतापिनो ज्ञायतो ब्राह्मणस्स।
विधूपयं तिट्ठति मारसेनं।
सूरियोव ओभासयमन्नल्लिक्खन्नि ॥

३. यथा यथा खो भगवा पञ्चवग्गिये भिक्खू उपसङ्कमानं, तथा तथा पञ्चवग्गिया भिक्खू नासक्खिसु सकाय कान् काय सण्ठातुं।

४. सोव लोके पटमं उपासको अहोसि तेवाचिको।

५. सुखो विवेको नुद्धस्स, सुतधम्मस्स पस्सतो।
अव्यापज्जं सुखं लोके, पाणभूनेसु संयमो ॥

६. देसस्सु भगवा धम्मं।
अज्जातारो भविस्सन्तीति ॥

७. अयं ते, कस्सप, नागो परियादिन्नो अस्स तेजसा तेजो"ति।

Q. 3. Answer in detail any one of the following.

(16)

प्र. ३. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा.

Analyse critically four weeks after the Buddha's enlightenment.

बुद्धांच्या बोधिप्राप्तीनंतरच्या चार आठवड्यांचे विश्लेषण करा.

OR

Explain in detail the doctrine of non-self in accordance with the Anattalakkhanasutta.

अनत्तलक्खणसुत्ताच्या आधारे अनात्मतेचा सिद्धांत स्पष्ट करा.

Q. 4 Answer in detail **any one** of the following. (16)

प्र. ४. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा.

Explain the composition of the Vinayapitaka.

विनयपिटकाची रचना स्पष्ट करा.

OR

Analyse critically the Buddha's encounter with Kassapa Jatila.

कस्सपजटिलाशी झालेल्या बुद्धांच्या भेटीचे विश्लेषण करा.

Q. 5 Write detailed notes on **any two** of the following. (16)

प्र. ५. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर सविस्तर टीपा लिहा.

१. सारिपुत्तमोग्गलानपबज्जा

२. अरियो अट्टङ्गिको मग्गो

३. पब्बञ्जुपसंपदा

[4202] – 262

Seat
No.

M.A. (Semester – II) Examination, 2012
PALI
Compulsory Paper : Sutta Literature (दीघनिकाय ए मज्झिमनिकाय)
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours

Marks : 80

1. Translate into **English** or **Marathi** (any two) :

16

इंग्रजी किंवा मराठीमध्ये भाषांतर करा (कोणतेही दोन) :

- 1) एकं समयं भगवा अन्तरा च राजगहं अन्तरा च नाळन्दं अधदानमग्गपटिपन्नो होति महता भिक्खुसङ्घेन सद्धिं पञ्चमत्तेहि भिक्खुसतेहि । सुप्पियोपि खो परिब्बाजको अन्तरा च राजगहं अन्तरा च नाळन्दं अधदानमग्गपटिपन्नो होति सद्धिं अन्तेवासिना ब्रह्मदत्तेन माणवेन । तत्र सुदं सुप्पियो परिब्बाजको अनेकपरियायेन बुध्दस्स अवण्णं भासति, धम्मस्स अवण्णं भासति, सङ्घस्स अवण्णं भासति; सुप्पियस्स पन परिब्बाजकस्स अन्तेवासी ब्रह्मदत्तो माणवो अनेकपरियायेन बुध्दस्स वण्णं भासति, धम्मस्स वण्णं भासति, सङ्घस्स वण्णं भासति । इतिह ते उभो आचरियन्तेवासी अज्जमज्जस्स उज्जुविपच्चनीकवादा भगवन्तं पिट्ठितो पिट्ठितो अनुबन्धा होन्ति भिक्खुसङ्घञ्च ।
- 2) तेन खो पन समयेन जीवको कोमारभच्चो रज्जो मागधस्य अजातसत्तुस्स वेदेहिपुत्तस्स अविदूरे तुण्हीभूतो निसिन्नो होति । अथ खो राजा मागधो अजातसत्तु वेदेहिपुत्तो जीवकं कोमारभच्चं एतदवोच - “त्वं पन, सम्म, जीवक, किं तुण्ही” ति ? “अयं, देव, भगवा अरहं सम्मासम्बुध्दो अम्हाकं अम्बवने विहरति महता भिक्खुसङ्घेन सद्धिं अङ्कतेळसेहि भिक्खुसतेहि । तं खो पन भगवन्तं एवं कल्याणो कित्तिसद्दो अल्भुग्गतो- ‘इतिपि सो अरहा सम्मासम्बुध्दो विज्जाचरणसम्पन्नो सुगतो लोकविदू अनुत्तरो पुरिसदम्मसारथि सत्था देवमनुस्सानं बुध्दो भगवा’ ति । तं देवो भगवन्तं पयिरुपासतु । अप्पेव नाम देवस्स भगवन्तं पयिरुपासतो चित्तं पसीदेय्या’ ति ।

P.T.O.

3) “कथञ्च, भिक्खवे, भिक्खु काये कायानुपस्सी विहरति ? इध भिक्खवे, भिक्खु अरञ्जगतो वा रुक्खमूलगतो वा सुञ्जागारगतो वा निसीदति, पल्लङ्कं आभुजित्वा, उजुं कायं पणिधाय, परिमुखं सतिं उपट्टपेत्वा । सो सतो व अस्ससति, सतो व पस्ससति । दीघं वा अस्ससन्तो ‘दीघं अस्ससामी’ति पजानाति, दीघं वा पस्ससन्तो’ दीघं पस्ससामी’ ति पजानाति, रस्सं वा अस्ससन्तो ‘रस्सं अस्ससामी’ ति पजानाति, रस्सं वा पस्ससन्तो’ रस्सं पस्ससामी’ ति पजानाति, ‘सब्बकायपटिसंवेदी अस्ससिस्सामी’ ति सिक्खति, ‘सब्बकायपटिसंवेदी पस्ससिस्सामी’ ति सिक्खति, ‘ पस्सम्भयं कायसङ्खारं अस्ससिस्सामी’ ति सिक्खति, ‘पस्सम्भयं कायसङ्खारं पस्ससिस्सामी’ ति सिक्खति ।

2. Explain with reference to the context (any four) :

16

संदर्भासहित स्पष्ट करा (कोणतेही चार) :

- 1) “कथञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खु वेदनासु वेदनानुपस्सी विहरति ?
- 2) “जानतो अहं, भिक्खवे, पस्सतो आसवानं खयं वदामि, नो अजानतो नो अपस्सतो ।
- 3) “ मा भायि, महाराज, मा भायि, महाराज ।
- 4) रुपी अत्ता होति अरोगो परं मरणा सञ्जी’ ति न पञ्जपेन्ति ।
- 5) इत्थेके सतो सत्तस्स उच्छेदं विनासं विभवं पञ्जपेन्ति ।

3. What is Brahmajāla ? Explain in detail the Sassatāvāda.

16

ब्रह्मजाल काय आहे ? सस्सतवाद सविस्तर स्पष्ट करा.

OR/किंवा

What is Sāmaññaphala ? Explain in detail Pūraṇakassapa vāda .

सामञ्जफल काय आहे ? पुरणकस्सपवाद सविस्तर स्पष्ट करा.

4. Write short notes (**any two**) :

16

संक्षिप्त टीपा लिहा (कोणतेही दोन) :

1) मखलिगोसालवाद

2) एकायन

3) उच्छेदवाद.

5. Critically appreciate the Ajjitakesakambalavāda.

16

अजितकेसकम्बलवादाचे चिकित्सक परीक्षण करा.

OR/किंवा

Give an account of the Aparantakappikā .

अपरन्तकप्पिकाचे सविस्तर वर्णन करा.

[4202] – 263

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Semester – II) Examination, 2012
PALI
Compulsory Paper : Vinaya Literature (Cullavagga)
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours

Max. Marks : 80

(प्रश्न. १) इंग्रजी किंवा मराठीत भाषांतर करा (कोणतेही दोन) (२०)

(Q. 1) Translate the following into English or Marathi. (any two) (20)

1) अथ खो सारिपुत्तमोग्गल्लानप्पमुखो भिक्खुसङ्घो कीटागिरिं गन्त्वा अस्सजिपुनब्बसुकानं भिक्खूनं कीटागिरिस्मा पब्बाजनीयकम्मं अकासि – न अस्सजिपुनब्बसुकेहि भिक्खूहि कीटागिरिस्मिं वत्थब्बन्ति। ते सङ्घेन पब्बाजनीयकम्मकता न सम्मा वत्तन्ति, न लोमं पातेन्ति, न नेत्थारं वत्तन्ति; न भिक्खू खमापेन्ति, अक्कोसन्ति, परिभासन्ति; छन्दगामिता दोसगामिता मोहगामिता भयगामिता पापेन्ति; पक्कमन्तिपि, विब्भमन्तिपि। ये ते भिक्खू अप्पिच्छा...पे... ते उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति – “कथञ्चि नाम अस्सजिपुनब्बसुका भिक्खू सङ्घेन पब्बाजनीयकम्मकता न सम्मा वत्तिस्सन्ति, न लोमं पातेस्सन्ति, न नेत्थारं वत्तिस्सन्ति; न भिक्खू खमापेस्सन्ति, अक्कोसिस्सन्ति, परिभासिस्सन्ति; छन्दगामिता दोसगामिता मोहगामिता भयगामिता पापेस्सन्ति; पक्कमिस्सन्तिपि, विब्भमिस्सन्तिपी”ति। अथ खो ते भिक्खू भगवतो एतमत्थं आरोचेसुं।

atha kho sārīputtamoggallānappamukho bhikkhusaṅgho kīṭāgiriṃ gantvā assajipunabbasukānaṃ bhikkhūnaṃ kīṭāgirismaṃ pabbājanīyakammaṃ akāsi – na assajipunabbasukehi bhikkhūhi kīṭāgirismiṃ vatthabbanti. te saṅghena pabbājanīyakammakatā na sammā vattanti, na lomaṃ pāteṃti, na netthāraṃ vattanti; na bhikkhū khamāpeṃti, akkosanti, paribhāsanti; chandagāmitā dosagāmitā mohagāmitā bhayagāmitā pāpeṃti; pakkamantipi, vibbhamantipi. ye te bhikkhū appicchā...pe... te ujjhāyanti khiyyanti vipācenti – “kathañhi nāma assajipunabbasukā bhikkhū saṅghena pabbājanīyakammakatā na sammā vattissanti, na lomaṃ pāteṃssanti, na netthāraṃ vattissanti; na bhikkhū

P.T.O.

khamāpessanti, akkosissanti, paribhāsissanti; chandagāmitā dosagāmitā mohagāmitā bhayagāmitā pāpessanti; pakkamissantipi, vibbhamissantipi”ti. atha kho te bhikkhū bhagavato etam atthaṃ ārocesuṃ.

2) अथ खो आयस्मा आनन्दो येन भगवा तेनुपसङ्कमि, उपसङ्कमित्वा भगवन्तं अभिवादेत्वा एकमन्तं निसीदि। एकमन्तं निसिन्लो खो आयस्मा आनन्दो भगवन्तं एतदवोच - ‘‘एसा, भन्ते, महापजापति गोतमी सूनेहि पादेहि रजोकिण्णेन गतेन दुक्खी दुम्मना अस्सुमुखी रुदमाना बहिद्वारकोट्ठके ठिता - न भगवा अनुजानाति मातुगामस्स तथागतप्पवेदिते धम्मविनये अगारस्मा अनगारियं पब्बज्जन्ति। साधु, भन्ते, लभेय्य मातुगामो तथागतप्पवेदिते धम्मविनये अगारस्मा अनगारियं पब्बज्ज’ न्ति। ‘‘अलं, आनन्द, मा ते रुच्चि मातुगामस्स तथागतप्पवेदिते धम्मविनये अगारस्मा अनगारियं पब्बज्जा’ ति। दुतियम्पि खो...पे... ततियम्पि खो आयस्मा आनन्दो भगवन्तं एतदवोच - ‘‘साधु, भन्ते, लभेय्य मातुगामो तथागतप्पवेदिते धम्मविनये अगारस्मा अनगारियं पब्बज्ज’ न्ति। ‘‘अलं, आनन्द, मा ते रुच्चि मातुगामस्स तथागतप्पवेदिते धम्मविनये अगारस्मा अनगारियं पब्बज्जा’ ति।

atha kho āyasmā ānando yena bhagavā tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā bhagavantaṃ abhivādetvā ekamantaṃ nisīdi. ekamantaṃ nisinno kho āyasmā ānando bhagavantaṃ etadavoca - “esā, bhante, mahāpajāpati gotamī sūnehi pādehi rajokiṇṇena gattena dukkhī dummanā assumukhī rudamānā bahidvāraakoṭṭhake ṭhitā - na bhagavā anujānāti mātugāmassa tathāgatappavedite dhammavinaye agārasmā anagāriyaṃ pabbajjanti. Sādhu, bhante, labheyya mātugāmo tathāgatappavedite dhammavinaye agārasmā anagāriyaṃ pabbajja”nti. “alaṃ, ānanda, mā te rucci mātugāmassa tathāgatappavedite dhammavinaye agārasmā anagāriyaṃ pabbajjā”ti. dutiyampi kho...pe... tatiyampi kho āyasmā ānando bhagavantaṃ etadavoca - “sādhu, bhante, labheyya mātugāmo tathāgatappavedite dhammavinaye agārasmā anagāriyaṃ pabbajja”nti. “alaṃ, ānanda, mā te rucci mātugāmassa tathāgatappavedite dhammavinaye agārasmā anagāriyaṃ pabbajjā”ti.

3) तेन खो पन समयेन उप्पलवण्णाय भिक्खुनिया अन्तेवासिनी भिक्खुनी सत्त वस्सानि भगवन्तं अनुबन्धा होति विनयं परियापुणन्ती। तस्सा मुट्ठस्सतिनिया गहितो गहितो मुस्सति। अस्सोसि खो सा भिक्खुनी - ‘‘भगवा किर सावत्थिं गन्तुकामो’ ति। अथ खो तस्सा भिक्खुनिया एतदहोसि - ‘‘अहं खो सत्त वस्सानि भगवन्तं अनुबन्धिं विनयं परियापुणन्ती। तस्सा मे

मुट्ठस्सतिनिया गहितो गहितो मुस्सति। दुक्करं खो पन मातुगामेन यावजीवं सत्थारं अनुबन्धितुं। कथं नु खो मया पटिपज्जितव्व' 'न्ति? अथ खो सा भिक्खुनी भिक्खुनीनं एतमत्थं आरोचेसि। भिक्खुनियो भिक्खूनं एतमत्थं आरोचेसुं। भिक्खू भगवतो एतमत्थं आरोचेसुं। ' 'अनुजानामि, भिक्खवे, भिक्खूहि भिक्खुनीनं विनयं वाचेतु' 'न्ति।

tena kho pana samayena uppalavaṇṇāya bhikkhuniyā antevāsinī bhikkhunī satta vassāni bhagavantaṃ anubandhā hoti vinayaṃ pariyāpuṇantī. tassā muṭṭhassatiniyā gahito gahito mussati. assosi kho sā bhikkhunī – “bhagavā kira sāvatthiṃ gantukāmo”ti. atha kho tassā bhikkhuniyā etad ahosi – “ahaṃ kho satta vassāni bhagavantaṃ anubandhiṃ vinayaṃ pariyāpuṇantī. tassā me muṭṭhassatiniyā gahito gahito mussati. dukkaraṃ kho pana mātugāmena yāvajīvaṃ satthāraṃ anubandhituṃ. kathaṃ nu kho mayā paṭipajjitabba”nti? atha kho sā bhikkhunī bhikkhunīnaṃ etam atthaṃ ārocesi. bhikkhuniyo bhikkhūnaṃ etam atthaṃ ārocesuṃ. bhikkhū bhagavato etam atthaṃ ārocesuṃ. “anujānāmi, bhikkhave, bhikkhūhi bhikkhunīnaṃ vinayaṃ vācetu”nti.

(प्रश्न. २) संदर्भासहित स्पष्टीकरण करा (कोणतेही तीन) (१५)

(Q. 2) Give reference to context. (any three) (15)

1) ' 'यदग्गेन, आनन्द, महापजापतिया गोतमिया अट्ठ गरुधम्मा पटिग्गहिता, तदेव सा उपसम्पन्ना' 'ति।

“yadaggena, ānanda, mahāpajāpatiyā gotamiyā aṭṭha garudhammā paṭiggahitā, tadeva sā upasampannā”ti.

2) ' 'कतं सङ्घेन पण्डुकलोहितकानं भिक्खूनं तज्जनीयकम्मं। खमति सङ्घस्स, तस्मा तुण्ही, एवमेतं धारयामी' 'ति।

“kataṃ saṅghena paṇḍukalohitkānaṃ bhikkhūnaṃ tajjanīyakammaṃ. khamati saṅghassa, tasmā tuṇhī, evam etaṃ dhārayāmi”ti.

3) तेन खो पन समयेन आयस्मा सेट्यसको बालो होति अब्यतो आपत्तिबहुलो अनपदानो; गिहिसंसट्ठो विहरति अननुलोमिकेहि गिहिसंसग्गेहि; अपिस्सु भिक्खू पकता परिवासं देन्ता मूलाय पटिकस्सन्ता मानतं देन्ता अब्भेन्ता।

tena kho pana samayena āyasmā seyyasako bālo hoti abyatto āpattibahulo anapadāno; gihisaṃsaṭṭho viharati ananulomikehi gihisaṃsaggehi; apissu bhikkhū pakatā parivāsaṃ dentā mūlāya paṭikassantā mānattaṃ dentā abbhentā.

4) तेन खो पन समयेन कतकम्मा भिक्खुनियो रथिकायपि व्यूहेपि सिङ्घाटकेपि भिक्खुं पस्सित्वा पत्तं भूमियं निक्खिपित्वा एकंसं उत्तरासङ्गं करित्वा उक्कुटिकं निसीदित्वा अञ्जलिं पग्गहेत्वा खमापेन्ति 'एवं नून कातब्ब' न्ति मञ्जमाना।

tena kho pana samayena katakammā bhikkhuniyo rathikāyapi byūhepi siṅghātakepi bhikkhuṃ passitvā pattaṃ bhūmiyaṃ nikkhipitvā ekaṃsaṃ uttarāsaṅgaṃ karitvā ukkuṭikaṃ nisīditvā añjaliṃ paggahetvā khamāpenti 'evaṃ nūna kātabba'nti maññamānā.

(प्रश्न. ३) खालीलपैकी एकाचे उत्तर लिहा.

(१५)

(Q. 3) Answer **any one** of the following

(15)

1) कम्मखन्धकं या पाठाचे चिकित्सक रसग्रहण करा .

Critically appreciate the Kammakkhandhakam .

2) भिक्खुनीकखन्धकं या पाठाचे चिकित्सक रसग्रहण करा .

Critically appreciate the Bhikkhunikkhandhakam .

(प्रश्न. ४) टिपा लिहा (कोणतेही तीन)

(१८)

(Q. 4) Write short notes (**any three**)

(18)

A) अट्ठगरुधम्मा

aṭṭhagarudhammā

B) तज्जनीयकम्मं

tajjanīyakammaṃ

C) धम्मकम्मद्वादसकं

dhammakammadvādasakaṃ

D) अट्ठारसवत्तं

aṭṭhārasavattaṃ

(प्रश्न. ५) खालीलपैकी कोणत्याही एका विषयावर मराठी अथवा इंग्रजीतून निबंध लिहा.

(१२)

(Q. 5) write an Essay on any one of the following into Marathi or English.

(12)

अ) नियस्सकम्म

ब) उपसम्पदा

a) Niyassakamma

b) Upasampadā

[4202] – 264

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Semester – II) Examination, 2012
PALI
Compulsory Paper : Visuddhimagga, Silaniddesa (Chapter – I)
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours

Max. Marks : 80

Q.1 Translate **any two** into English or Marathi with explanation.

16

कोणत्याही दोहोंचे मराठी अथवा इंग्रजीमध्ये स्पष्टीकरणासह भाषांतर करा.

1. इमिस्सा दानि गाथाय, कथिताय महेसिना ।
वण्णयन्तो यथाभूतं, अत्थं सीलादिभेदनं ॥

सुदुल्लभं लभित्वान, पब्बज्जं जिनसासने ।
सीलादिसङ्गहं खेमं, उजुं मग्गं विसुद्धिया ॥

यथाभूतं अजानन्ता, सुद्धिकामापि ये इध ।
विसुद्धिं नाधिगच्छन्ति, वायमन्तापि योगिनो ॥

तेसं पामोज्जकरणं, सुविसुद्धविनिच्छयं ।
महाविहारवासीनं, देसनानयनिस्सितं ॥

विसुद्धिमग्गं भासिस्सं, तं मे सक्कच्च भासतो ।
विसुद्धिकामा सब्बेपि, निसामयथ साधवोति ॥

2. तत्रायं आदितो पट्टाय अनुपुब्बपदवण्णनाय सद्धिं विनिच्छयकथा । इधाति इमस्मिं सासने । भिक्खूति संसारे भयं इक्खणताय वा भिन्नपट्ठरादिताय वा एवं लद्धवोहारो सद्धापब्बजितो कुलपुत्तो । पातिमोक्खसंवरसंवुतोति एत्थ पातिमोक्खन्ति सिक्खापदसीलं । तज्झि यो नं पाति रक्खति, तं मोक्खेति मोचयति आपायिकादीहि दुक्खेहि, तस्मा पातिमोक्खन्ति वुच्चति । संवरणं संवरो, कायिकवाचसिकस्स अवीतिककमस्सेतं नामं । पातिमोक्खमेव संवरो पातिमोक्खसंवरो । तेन पातिमोक्खसंवरेण संवुतो पातिमोक्खसंवरसंवुतो, उपगतो समन्नागतोति अत्थो । विहरतीति इरियति । आचारगोचरसम्पन्नोति आदीनमत्थो पाळियं आगतनयेनेव वेदितब्बो । वुत्तज्जेतं – “आचारगोचरसम्पन्नो”ति अत्थि आचारो, अत्थि अनाचारो । तत्थ कतमो अनाचारो? कायिको वीतिककमो वाचसिको वीतिककमो कायिकवाचसिको वीतिककमो, अयं वुच्चति अनाचारो । सब्बमि दुस्सील्यं अनाचारो । इधेक्कच्चो वेळुदानेन वा पत्तदानेन

P.T.O.

वा पुष्पफलसिनानदन्तकट्टदानेन वा चाटुकम्यताय वा मुग्गसूप्यताय वा पारिभट्यताय वा जङ्घपेसनिकेन वा अञ्जतरञ्जतरेन वा बुद्धपटिकुट्टेन मिच्छाआजीवेन जीविकं कप्पेति, अयं वुच्चति अनाचारो ।

3. पापिच्छस्सेव पन सतो उत्तरिमनुस्सधम्माधिगमपरिदीपनवाचाय तथा तथा विम्हापनं सामन्तजप्पनसङ्घातं कुहनवत्थूति वेदितब्बं । यथाह — “कतमं सामन्तजप्पनसङ्घातं कुहनवत्थु? इधेकच्चो पापिच्छो इच्छापकतो सम्भावनाधिप्पायो ‘एवं मं जनो सम्भावेस्सती’ति अरियधम्मसन्निस्सितं वाचं भासति ‘यो एवरूपं चीवरं धारेति, सो समणो महेसक्खो’ति भणति । ‘यो एवरूपं पत्तं लोहथालकं । धम्मकरणं परिस्सावनं कुञ्चिकं, कायबन्धनं उपाहनं धारेति, सो समणो महेसक्खो’ति भणति । यस्स एवरूपो उपज्झायो आचरियो समानुपज्झायको, समानाचरियको मित्तो सन्दिट्ठो सम्भत्तो सहायो । यो एवरूपे विहारे वसति अड्डयोगे पासादे हम्मिये गुहायं लेणे कुटिया कूटागारे अट्टे माळे उदण्डे उपट्टानसालायं मण्डपे रुक्खमूले वसति, सो समणो महेसक्खो’ति भणति । अथ वा ‘कोरजिककोरजिको भाकुटिकभाकुटिको कुहककुहको लपकलपको मुखसम्भाविको, अयं समणो इमासं एवरूपानं सन्तानं विहारसमापत्तीनं लाभी’ति तादिसं गम्भीरं गूळ्हं निपुणं पटिच्छन्नं लोकुत्तरं सुञ्जतापटिसंयुत्तं कथं कथेसि । या एवरूपा भाकुटिका भाकुटियं कुहना कुहायना कुहितत्तं, इदं सामन्तजप्पनसङ्घातं कुहनवत्थू’ति ।

Q.2 Explain **any four** with reference to the context.

16

कोणत्याही चारांचे ससंदर्भ स्पष्टीकरण करा.

1. तस्सा दन्तट्टिकं दिस्वा, पुब्बसञ्जं अनुस्सरि । तत्थेव सो ठितो थेरो, अरहत्तं अपापुणी’ति ॥
2. पारिभट्यताति पारिभट्यभावो ।
3. यथा च पातिमोक्खसंवरो सद्दाय, एवं सतिया इन्द्रियसंवरो सम्पादेतब्बो ।
4. चित्तं नामेतं लहुपरिवत्तं, तस्मा उप्पन्नं रागं असुभमनसिकारेण विनोदेत्वा इन्द्रियसंवरो सम्पादेतब्बो, अधुनापब्बजितेन वङ्गीसत्थेरेण विय ।
5. तत्र सङ्गमज्झेपि निसीदित्वा परिभुञ्जन्तस्स दुस्सीलस्स परिभोगो थ्येय्यपरिभोगो नाम ।
6. तस्मा नेसं एस ‘अखण्डादिभावो वोदान’न्ति वेदितब्बो ।

Q.3 Write a detailed note on सीलसंकिलेसवोदानं **OR** पच्चयसन्निस्सितसीलं .

16

सीलसंकिलेसवोदानं किंवा पच्चयसन्निस्सितसीलं यावर सविस्तर टीप लिहा.

Q.4 Write a detailed note on आजीवपारिसुद्धिसीलं OR सीलप्पभेदकथा.

16

आजीवपारिसुद्धिसीलं किंवा सीलप्पभेदकथा यावर सविस्तर टीप लिहा.

Q.5 सीले पतिट्ठाय नरो सपञ्जो, चित्तं पञ्जञ्च भावयं।

आतापी निपको भिक्खु, सो इमं विजटये जटन्ति॥ Discuss the verse in detail.

सीले पतिट्ठाय नरो सपञ्जो, चित्तं पञ्जञ्च भावयं।

आतापी निपको भिक्खु, सो इमं विजटये जटन्ति॥ या श्लोकाची सविस्तर चर्चा करा.

OR किंवा

16

Write a detailed note on the 'Importance of Visuddhimagga in the discipline of a Buddhist Bhikkhu'.

'विसुद्धिमग्गचे बौद्ध भिक्षुच्या विनयातील महत्त्व' यावर सविस्तर टीप लिहा.

